

(ร่าง) ทิศทางและเป้าหมายกองทุน ระยะ 10 ปี
(พ.ศ. 2565 - 2574)

สำนักพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

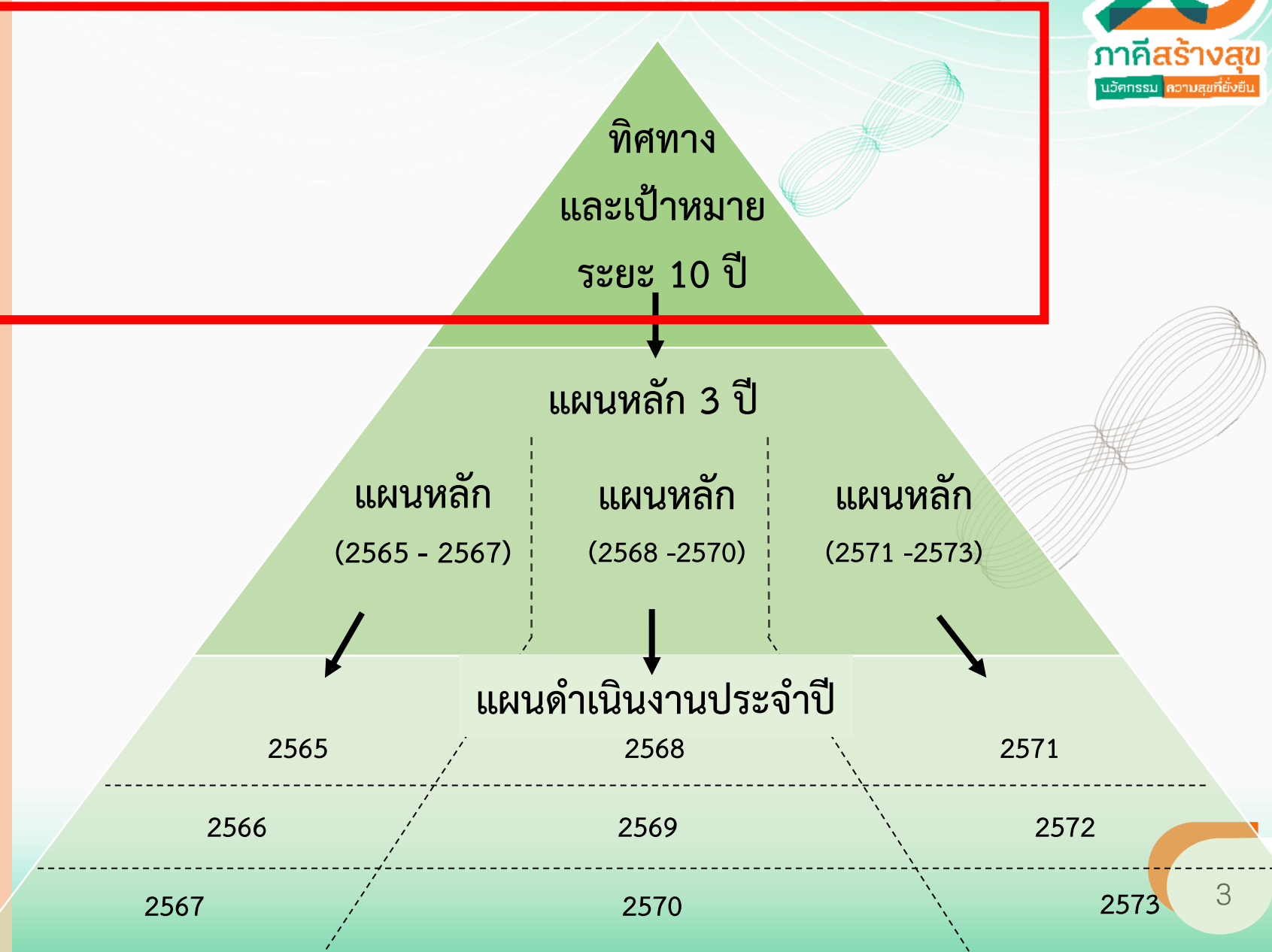
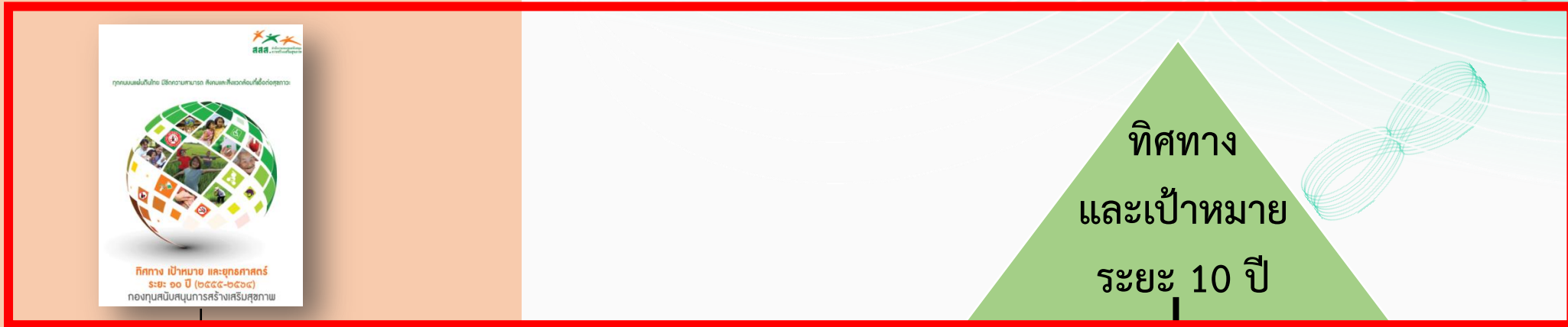
ข้อบังคับกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินเพื่อการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพ
พ.ศ. ๒๕๖๒

“ทิศทางและเป้าหมายกองทุน” หมายความว่า เอกสารที่ชี้ทิศทางและเป้าหมายของกองทุน ซึ่งจะแสดงรายละเอียดของวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์ในระยะเวลา ๑๐ ปี โดยเป็นเอกสารหลักสำหรับจัดทำแผนหลักและแผนการดำเนินงานประจำปี

“แผนหลัก” (master plan) หมายความว่า แผนการดำเนินงานของกองทุนตามมาตรา ๒๑ (๑) ซึ่งจะแสดงรายละเอียดของเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด แผน และกรอบงบประมาณ ในระยะเวลา ๓ ปี โดยเป็นเอกสารหลักสำหรับจัดทำแผนการดำเนินงานประจำปี

“แผนการดำเนินงานประจำปี” หมายความว่า แผนการดำเนินงานของกองทุนตามมาตรา ๒๑ (๒) ซึ่งจะแสดงรายละเอียดของเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด แผน กลุ่มแผนงาน และงบประมาณ ในระยะเวลา ๑ ปี

ความเชื่อมโยงของแผนระดับต่างๆ

การยกร่างทิศทางและเป้าหมาย ระยะ 10 ปี

คณะกรรมการกองทุน ดำเนินการตามข้อบังคับกองทุนฯ

แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาการจัดทำทิศทางและเป้าหมายระยะ 10 ปี โดยมี นพ. สุธเชษฐ์ สถิตนิรามัย (รองประธานคณะกรรมการกองทุนท่านที่ 2) เป็นประธานฯ ผู้จัดการและสำนักนโยบายและแผน เป็นเลขาฯ

คณะกรรมการประเมินผล ประเมินผลการดำเนินงาน ตาม ทิศทาง เป้าหมาย และยุทธศาสตร์ ระยะ 10 ปี (พ.ศ. 2555 - 2564)

แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลทิศทางและเป้าหมาย 10 ปี (2555 - 2564) ซึ่งมี พญ. เพชรศรี ศิรินิรันดร์ เป็นประธานฯ ทำหน้าที่กำกับดูแลการประเมินผลการดำเนินงานและให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำทิศทางและเป้าหมาย ระยะ 10 ปี ฉบับใหม่

ผู้ทรงคุณวุฒิและภาคีเครือข่าย รับข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์และจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ

- แนวโน้มสถานการณ์สุขภาพในประเทศไทยและต่างประเทศ
- แนวโน้มสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ
- วิเคราะห์ SWOT สสส.

- จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการจำนวน 3 ครั้ง
- ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิและภาคีเครือข่าย

การทบทวนแนวโน้มและสถานการณ์สุขภาพ

การประเมินผลและข้อเสนอแนะต่อทิศทางฯ

จัดทำร่างทิศทางและเป้าหมายกองทุนฯ

รับฟังความคิดเห็นต่อร่าง (19 มีนาคม 2564)

- ประเมินผลการดำเนินงาน ระดับความสำเร็จ และปัญหาอุปสรรคของการทำงาน
- แนวโน้มสุขภาพ (Foresight)
- ข้อเสนอแนะต่อการจัดทำทิศทางและเป้าหมายกองทุน ฉบับใหม่

- Onsite ห้องประชุม สสส.
Online Zoom / FB Live
- Website <http://...> (- 26 มีนาคม)

สารบัญ

01

แนวโน้มและสถานการณ์สุขภาพในอีก 10 ข้างหน้า
สถานการณ์สำคัญและแนวโน้มด้านสุขภาพ ในทศวรรษหน้า

02

สถานการณ์และสภาพแวดล้อมของกองทุน
การวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคที่ส่งผลต่อการทำงาน
ของกองทุน

03

ทิศทางและเป้าหมายกองทุน ระยะ 10 ปี
วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ และ
ยุทธศาสตร์การสนับสนุนระบบการสร้างเสริมสุขภาพ

04

โครงสร้างแผนและกลไกสนับสนุนการ
ดำเนินงาน
การจัดโครงสร้างแผนและกลไกสนับสนุนการดำเนินงาน

05

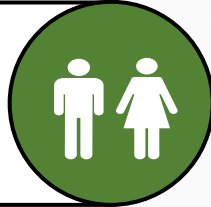
การจัดทำแผนหลักและแผนการดำเนินงาน
กระบวนการในการจัดทำแผนดำเนินงาน

06

ภาคผนวก

การเปลี่ยนแปลงบริบทสังคม และ
โครงสร้างประชากร

01

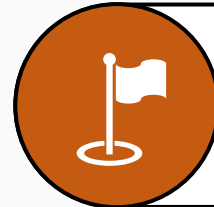
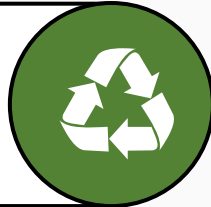

05

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

การเปลี่ยนแปลงของ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

02

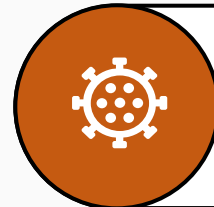
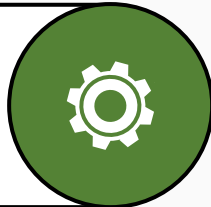

06

การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

การเปลี่ยนแปลงทางด้าน
วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

03

07

การเปลี่ยนแปลงสำคัญจากการ
แพร่ระบาดของโควิด - 19

การขยายตัวของความเป็นเมือง

04

ปัจจัยกำหนดสุขภาพ

ระดับประเทศ

ปัญหาสิ่งแวดล้อม

ภัยธรรมชาติน้ำท่วม/แล้ง

เขตเศรษฐกิจ

เขตอุตสาหกรรม

โรคติดต่อ/โรคไม่ติดต่อ

ระดับชุมชน

เมือง

ชนบท/
ชายแดน

สังคมผู้สูงอายุ

อุบัติเหตุ

PM 2.5

ระดับบุคคล
ครอบครัว

เหล้า/บุหรี่

ยาเสพติด

การฆ่าตัวตาย

ท้องก่อน
วัยอันควร

พฤติกรรมการกิน

การทำงาน

10 ประเด็นทิศทางสุขภาพคนไทยที่น่าจับตา ปี 2564

ยุค COVID มารารอน

FAKE NEWS

NCDs
กลุ่มเสี่ยงเฟื้อระวัง
โรคอุบัติใหม่

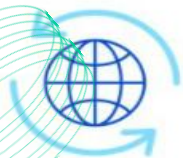
Digital
Disruption
หมุนเร็วขึ้น

ออกกำลังกาย
วิถีใหม่

ภาวะเครียด
ผลพวงทาง
เศรษฐกิจตกต่ำ

New Normal
ส่งผลใช้หวัตใหญ่ลดลง

'ฝุ่นควัน' อันตราย
พบสัญญาณ
โรกระบบทางเดินหายใจ

"ขยะพลาสติก"
กำลังกลับมา

'สุขภาพจิต'
วัยรุ่นไทย

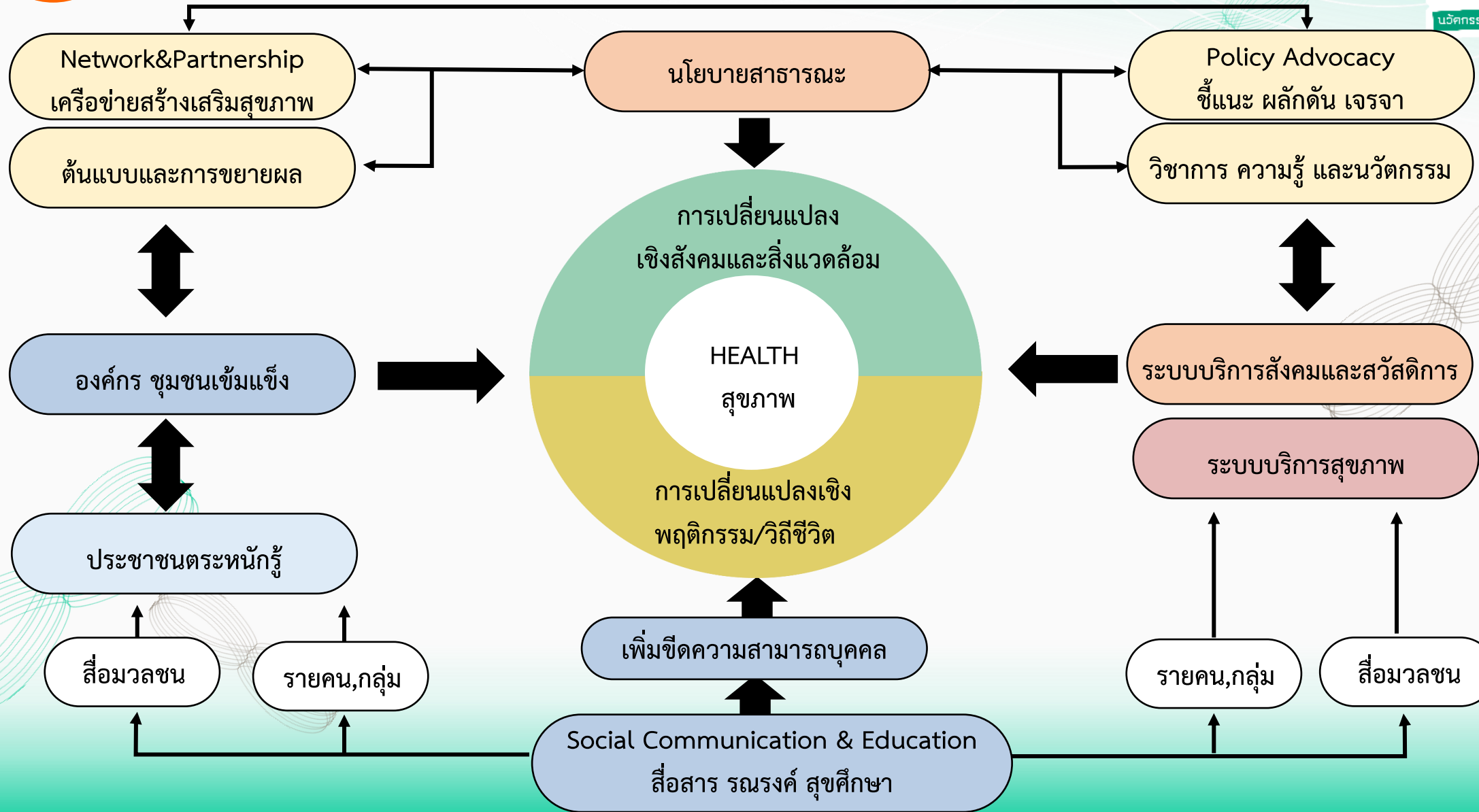
พฤติกรรมกินอยู่อย่างไทย
มะเร็งลำไส้ใหญ่
ในมนุษย์คนเมือง

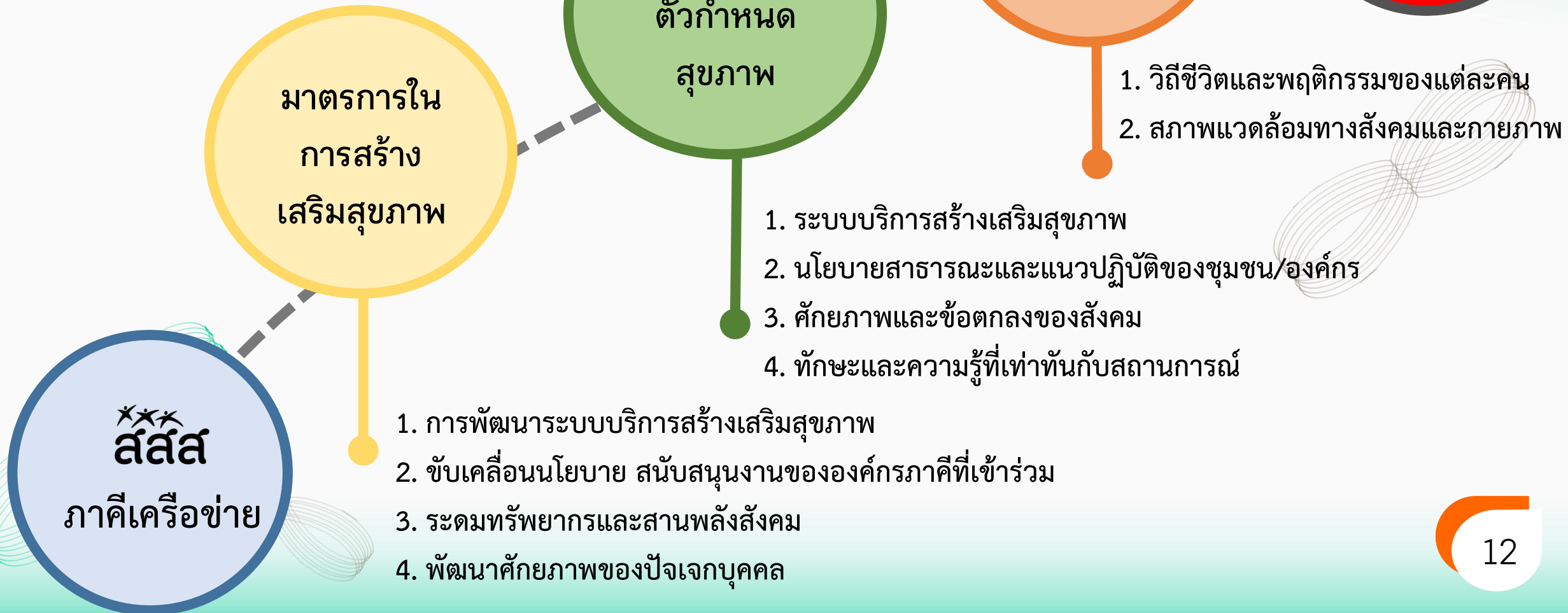
พระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๔๔

หน้าที่ (พันธกิจ)

“สร้างเสริมสุขภาพ” หมายความว่า การใดๆ ที่มุ่งกระทำเพื่อสร้างเสริมให้บุคคลมีสุขภาวะทางกาย จิต และสังคม โดยสนับสนุนพฤติกรรมของบุคคล สภาพสังคม และสิ่งแวดล้อมที่จะนำไปสู่ การมีร่างกายที่แข็งแรง สภาพจิตที่สมบูรณ์ อายุยืนยาว และคุณภาพชีวิตที่ดี

เป้าหมาย

จุดแข็ง

1. มีโครงสร้าง กลไกการบริหารงานที่มีความคล่องตัว ยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนการทำงานตามสถานการณ์ได้ดี
2. มีภาคีเครือข่ายที่หลากหลายและเข้มแข็ง และทำงานในลักษณะที่เป็นหุ้นส่วน
3. มีระบบงบประมาณที่มั่นคงและต่อเนื่อง

Weaknesses

จุดอ่อน

1. ขาดการบูรณาการการทำงานระหว่างกัน
2. การขยายผลองค์ความรู้และต้นแบบนวัตกรรมมีจำกัด เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่นำไปขยายผลต่อ
3. ระบบข้อมูลไม่เชื่อมโยงเป็นระบบเดียวกัน ไม่สะดวกต่อการใช้งาน

โอกาส

1. กระแสตื่นตัวต่อการดูแลสุขภาพของประชาชน
2. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีช่วยเปิดช่องทางการสื่อสารใหม่และยังเป็นโอกาสในการสร้างนวัตกรรม
3. มีภาคีเครือข่ายที่มีศักยภาพทั้งในประเทศและต่างประเทศ

Opportunities

อุปสรรค

1. กลุ่มเป้าหมายมีความแตกต่าง มีความเหลื่อมล้ำด้านสุขภาพ
2. ปัญหาสังคมและเศรษฐกิจมีความซับซ้อนมากขึ้น อาจส่งผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพมากขึ้น
3. การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ส่งผลให้การผลักดันกฎหมายและนโยบายสาธารณะทำได้ยากขึ้น

(เดิม) ทุกคนบนแผ่นดินไทย **มีขีดความสามารถ** สังคมและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาวะ

วิสัยทัศน์ “ทุกคนบนแผ่นดินไทย**มีวิถีชีวิต** สังคมและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาวะ”

(เดิม) “เสริมพลังบุคคล และองค์กรทุกภาคส่วน”

พันธกิจ “จุดประกาย กระตุ้น สาน และเสริม**พลังบุคคล ชุมชน และองค์กรทุกภาคส่วน** ให้มีขีดความสามารถและสร้างสรรค์ระบบสังคมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะ”

ความแตกต่าง ทิศทางและเป้าหมาย ระยะ 10 ปี เก่า - ใหม่

เก่า

เป้าหมาย + ค่า **เป้าหมายของการทำงาน**

ตย. ลดอัตราการบริโภคบุหรี่ปั้และยาสูบให้เหลือร้อยละ 10 ภายในปี พ.ศ. 2574

ค่าเป้าหมายเชิงปริมาณ

ใหม่

เป้าหมาย (**ไม่**กำหนดค่าเป้าหมายเชิงปริมาณ)

ตย. ลดอัตราการบริโภคบุหรี่ปั้และยาสูบ

เหตุผล

1. ใหญ่เกินไป การบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดต้องอาศัยการทำงานร่วมของหลายหน่วยงาน องค์กรใดองค์กรหนึ่ง ไม่สามารถรับผิดชอบ ในการบรรลุค่าเป้าหมายนั้นได้

2. ปัญหาในการเลือกตัวชี้วัด ตัวชี้วัดหรือค่าเป้าหมายที่เหมาะสมยังไม่มีหรือไม่ได้ถูกกำหนดค่าไว้ในขณะนั้น

สุขภาพดี 4 มิติ

วิสัยทัศน์ ทุกคนบนแผ่นดินไทยมีวิถีชีวิต สังคมและสิ่งแวดล้อม ที่เอื้อต่อสุขภาวะ

สุขภาพดี 4 มิติ

เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ กำหนดเพื่อเป็นจุดเน้นของการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพของ สสส. เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์และแนวโน้มทางสุขภาพสำคัญของประเทศตาม พ.ร.บ. กองทุนฯ ใช้เป็นประเด็นร่วมในการขับเคลื่อนงานของบุคคลและองค์กรทุกภาคส่วน โดยให้คำนึงถึงความแตกต่างของกลุ่มเป้าหมายและเพื่อให้ความเหลื่อมล้ำทางสุขภาพลดลงหรือไม่เพิ่มมากขึ้น

ยาสูบ

การบริโภคยาสูบ เป็นปัจจัยเสี่ยงที่มีผลรุนแรงและก่อให้เกิดผลกระทบด้านสุขภาพสูง โดยบุหรี่เพิ่มความเสี่ยงต่อการเป็นโรคหัวใจและหลอดเลือด 2-4 เท่า และเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดมะเร็งปอดถึง 25 เท่า แต่ละปีมีประชากรโลกเสียชีวิตจากการสูบบุหรี่ประมาณ 8 ล้านคน โดยเสียชีวิตโดยตรงจากการสูบบุหรี่กว่า 7 ล้านคน และจากควันบุหรี่มือสองอีกกว่า 1.2 ล้านคน แม้แนวโน้มการสูบบุหรี่ของคนไทยจะลดลงอย่างต่อเนื่อง แต่ยังมีความท้าทายจากผลกระทบของควันบุหรี่มือสองและสาม รวมทั้งการนำเข้าบุหรี่ผิดกฎหมายและการแพร่กระจายผลิตภัณฑ์ยาสูบอิเล็กทรอนิกส์

เป้าหมาย

ลดอัตราการบริโภคยาสูบ

ขอบเขตการดำเนินงาน

การลดอัตราการบริโภคยาสูบมีขอบเขตการดำเนินงานที่สำคัญ คือ 1) **ป้องกันผู้บริโภคนายาสูบหน้าใหม่** ซึ่งจะช่วยลดผลกระทบทางสุขภาพที่เกิดขึ้นกับผู้สูบบุหรี่ บุคคลรอบข้าง ครอบครัว สังคม และสิ่งแวดล้อมได้ตั้งแต่ต้นทาง 2) **ลดผลกระทบจากการได้รับควันบุหรี่มือสอง** เน้นการลดในสถานที่เฉพาะ เช่น ตลาดสด ตลาดนัด สถานีขนส่งสาธารณะ ร้านอาหารและที่พักอาศัย 3) **ลดผู้บริโภคนายาสูบรายเดิม** โดยเน้นการดำเนินงานเชิงพื้นที่และในปัจจุบันกำหนดสุขภาพที่เกี่ยวข้อง 4) **พัฒนาศักยภาพกลไกการควบคุมยาสูบ** เชื่อมโยงในการทำงานระหว่างส่วนกลางและระดับจังหวัดเพื่อสร้างกลไกการควบคุมยาสูบที่เข้มแข็ง

สุราและสารเสพติด

การบริโภคสุราและสารเสพติด เป็นปัจจัยเสี่ยงที่ก่อให้เกิดการตายก่อนวัยอันควร ทั้งจากอุบัติเหตุ และโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) และยังอาจก่อให้เกิดการบาดเจ็บ พิการ หรือปัญหาสุขภาพจิต ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพและการดำเนินชีวิต รวมทั้งปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ตลอดจนผลกระทบต่อสาธารณสุขที่ทำให้ประเทศสูญเสียทรัพยากรมนุษย์ ประสิทธิภาพของแรงงาน และต้นทุนในการรักษาและบำบัดผู้ติดสุราและสารเสพติด

เป้าหมาย

ลดอัตราการบริโภคสุราและสารเสพติด

ขอบเขตการดำเนินงาน

เพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงเกิดจากการบริโภคสุราและสารเสพติดมีขอบเขตการดำเนินงานที่สำคัญดังนี้ 1) **ป้องกันนักดื่มหน้าใหม่** โดยการวิเคราะห์พฤติกรรมเสี่ยงของนักดื่ม เพื่อใช้ในการสื่อสารและการสร้างเงื่อนไขของการให้บริการและการเข้าถึง 2) **สร้างวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมปลอดเหล้า** โดยการสร้างค่านิยมเพื่อลดการดื่ม สร้างวัฒนธรรมและรณรงค์ไม่ดื่มแอลกอฮอล์ ในการจัดงาน ประเพณีและงานรื่นเริงต่างๆ 3) **เสริมศักยภาพกลไกการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์** โดยการหนุนเสริมการทำงานของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประจำจังหวัดเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อาหาร

การบริโภคอาหาร ที่ไม่ได้สัดส่วน การบริโภคอาหารมากเกินไป และการบริโภคอาหารรสจัดและมีไขมันสูง เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิด โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของการเสียชีวิตของประชากรโลกมาร้อยละ 30 ของจำนวนประชากรที่เสียชีวิตทั้งหมด เช่นเดียวกับสถานการณ์ในประเทศไทยที่โรค NCDs เป็นสาเหตุหลักของการเสียชีวิตและมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี โดยมีประชากรไทยที่เสียชีวิตด้วยโรค NCDs เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 66 เป็นร้อยละ 76 ในช่วงระยะเวลา 10 ปี (พ.ศ. 2547-2557) ที่ผ่านมา

เป้าหมาย

เพิ่มสัดส่วนการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ

ขอบเขตการดำเนินงาน

ทำงานบนพื้นฐานของหลักการและแนวคิด “ระบบห่วงโซ่อาหารสุขภาพ” โดย 1) เสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารให้ทุกคนในทุกเวลาสามารถเข้าถึงอาหารได้อย่างเพียงพอ ปลอดภัย มีคุณค่าทางโภชนาการ 2) เสริมสร้างคุณภาพและความปลอดภัยทางอาหาร ดำเนินงานเพื่อลดการบริโภคอาหารที่ปนเปื้อนเชื้อจุลินทรีย์และสารเคมี 3) เพิ่มสัดส่วนประชากรที่มีภาวะสุขภาพและโภชนาการสมบูรณ์ ลดพฤติกรรมบริโภคที่ไม่ถูกต้อง อันเป็นสาเหตุของโรคที่มีความชุกเพิ่มขึ้น ได้แก่ ภาวะอ้วน เบาหวาน และความดันโลหิตสูง ที่มีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงมากขึ้นในอนาคต

กิจกรรมทางกาย

กิจกรรมทางกาย คือ การเคลื่อนไหวของร่างกายโดยกล้ามเนื้อโครงร่างที่ทำให้เกิดการเผาผลาญพลังงานที่ส่งผลต่อสุขภาพ ซึ่งรวมอยู่ในรูปแบบกิจกรรม 3 ประเภท ได้แก่ กิจกรรมทางกายที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน กิจกรรมทางกายที่เกี่ยวข้องกับการเดินทาง และกิจกรรมทางกายที่เกี่ยวข้องกับการนันทนาการและกีฬา การมีกิจกรรมทางกายไม่เพียงพอเป็น 1 ใน 5 ปัจจัยเสี่ยงหลักด้านสุขภาพที่นำไปสู่การเจ็บป่วยและเสียชีวิตก่อนวัยอันควรจากกลุ่มโรคไม่ติดต่อ (Non-communicable Diseases: NCDs) ของทั่วโลก

เป้าหมาย

เพิ่มกิจกรรมทางกาย

ขอบเขตการดำเนินงาน

การเพิ่มกิจกรรมทางกายมีจุดประสงค์เพื่อสร้างผลลัพธ์ทางสุขภาพที่ดีให้แก่คนไทย โดยได้กำหนดขอบเขตการดำเนินงานที่สำคัญไว้ดังนี้ 1) สนับสนุนและกระตุ้นให้คนมีกิจกรรมทางกายอย่างเพียงพอ การมีกิจกรรมทางกายที่เพียงพอส่งผลต่อการป้องกันโรคและการสร้างเสริมสุขภาพ 2) สร้างเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีกิจกรรมทางกาย สภาพแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญต่อการมีกิจกรรมทางกายหากสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมย่อมส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายการเพิ่มกิจกรรมทางกายที่เพียงพอ 3) การพัฒนาระบบเพื่อสนับสนุนและกระตุ้นให้คนมีกิจกรรมทางกาย การพัฒนาระบบเพื่อสนับสนุนและสามารถกระตุ้นให้คนออกกำลังกายได้อย่างเพียงพอโดยสามารถลดข้อจำกัดด้านสถานที่และสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมได้

ความปลอดภัยทางถนน

อุบัติเหตุทางถนน เป็นสาเหตุสำคัญของการเสียชีวิตก่อนวัยอันควรและยังสัมพันธ์กับมิติอื่นๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจส่งผลให้ผลผลิตมวลรวมของประเทศลดลง ด้านสังคมส่งผลให้ครอบครัวขาดความอบอุ่นและประสบปัญหาสุขภาพอื่น เป็นต้น โดยอุบัติเหตุทางถนนในประเทศไทยมักเกิดขึ้นกับประชากรในกลุ่มวัยที่มีผลผลิตทางเศรษฐกิจสูง คือ ช่วงอายุระหว่าง 15-49 ปี ดังนั้น ทุกประเทศจึงให้ความสำคัญต่อการจัดการและแก้ไขปัญหาการเสียชีวิตก่อนวัยอันควรเพื่อลดผลกระทบและลดความสูญเสียที่จะเกิดขึ้น

เป้าหมาย

ลดอัตราการตายจากอุบัติเหตุทางถนน

ขอบเขตการดำเนินงาน

เพื่อลดปัจจัยเสี่ยงจากอุบัติเหตุทางถนนมีจุดเน้นสำคัญดังนี้ 1) ลดพฤติกรรมเสี่ยงต่ออุบัติเหตุทางถนน โดยเฉพาะกลุ่มผู้เปราะบางบนถนน ได้แก่ คนเดินเท้า ผู้ใช้จักรยาน และจักรยานยนต์ 2) ลดจำนวนยานพาหนะที่เสี่ยงต่ออุบัติเหตุทางถนน โดยเฉพาะรถจักรยานยนต์ซึ่งมีปัจจัยร่วมระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ยานพาหนะ และสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง 3) การจัดการพื้นที่เสี่ยงเพื่อลดอัตราการตายจากอุบัติเหตุทางถนน ในพื้นที่เสี่ยงที่ยังอยู่ระดับสูง ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วนในการแก้ปัญหาและต้องเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง

สุขภาพจิต

สุขภาพจิตและสุขภาพร่างกายมีความเชื่อมโยงกัน หากพื้นฐานสุขภาพจิตไม่ดีจะเป็นปัจจัยเสี่ยงของสภาพร่างกายป่วยเรื้อรัง ในทำนองเดียวกันหากสุขภาพร่างกายไม่ดีก็ส่งผลต่อสุขภาพจิตเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ สุขภาพจิตยังเชื่อมโยงกับการบริโภคยาสูบ สารเสพติด และสุรา ดังนั้น หลายประเทศจึงให้ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายสุขภาพจิตควบคู่กับการสร้างเสริมสุขภาพในด้านอื่น สำหรับสถานการณ์ของประเทศไทยปี 2561 ประเทศไทยมีผู้ป่วยโรคจิตเวชเข้าถึงการรักษาประมาณ 2 ล้าน 6 แสนคน

เป้าหมาย

เพิ่มสัดส่วนผู้มีสุขภาพจิตสมบูรณ์

ขอบเขตการดำเนินงาน

การเพิ่มสัดส่วนผู้มีสุขภาพจิตสมบูรณ์มีจุดประสงค์เพื่อก่อให้เกิดผลลัพธ์ทางสุขภาพจิตควบคู่ไปกับการสร้างเสริมสุขภาพทางกาย โดยได้กำหนดขอบเขตการดำเนินงานที่สำคัญไว้ดังนี้ 1) การเพิ่มสัดส่วนผู้มีสุขภาพจิตสมบูรณ์ในกลุ่มเสี่ยง โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นไทยที่มีความชุกของภาวะซึมเศร้าและความเสี่ยงฆ่าตัวตายสูง 2) การพัฒนาสุขภาพจิตในกลุ่มพื้นที่เสี่ยง ปัญหาสุขภาพจิตมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมที่เราใช้ชีวิตอยู่ เช่น เขตชุมชนเมือง เขตเศรษฐกิจ หรือสภาพแวดล้อมที่มีการแข่งขัน

มลพิษทางอากาศ

มลพิษทางอากาศ เป็น 1 ใน 5 ปัจจัยเสี่ยงร่วมกับพฤติกรรมการกิน การสูบบุหรี่ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการไม่ออกกำลังกาย ที่ส่งผลให้เป็นโรคในกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) จากผลการศึกษาของ WHO ในปี 2561 พบว่าปัญหามลพิษทางอากาศมีส่วนทำให้เสียชีวิตก่อนวัยอันควร 7 ล้านคนต่อปี สำหรับในประเทศไทยสาเหตุหลักของการเกิดมลพิษทางอากาศมาจาก 3 แหล่งสำคัญ คือ 1) ภาคการขนส่งและยานยนต์ 2) ภาคการเกษตร/การเผาในที่โล่ง และ 3) ภาคป่าไม้/ไฟในป่า

เป้าหมาย

จำนวนวันที่ฝุ่นละอองอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานในช่วงวิกฤตเพิ่มขึ้น

ขอบเขตการดำเนินงาน

เพื่อลดความเสี่ยงจากมลพิษทางอากาศที่มีผลกระทบต่อคนไทย โดยได้กำหนดขอบเขตการดำเนินงานที่สำคัญไว้ ดังนี้

1) การลดความเสี่ยงจากค่าฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM 2.5 ที่ส่งผลต่อสุขภาพ 2) การลดปัญหามลพิษทางอากาศในพื้นที่เสี่ยง และ 3) การสร้างพฤติกรรมเพื่อลดมลพิษทางอากาศ ด้วยการขับเคลื่อนเชิงบูรณาการ สร้างความเข้มแข็งด้านวิชาการ สร้างจิตสำนึกการมีส่วนร่วมในการแก้ไขมลพิษทางอากาศ และเสริมขีดความสามารถภาครัฐในการพัฒนากฎหมายหรือนโยบายเพื่อลดการปล่อยมลพิษทางอากาศ และการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศที่มีผลต่อสุขภาพ

ปัญหาสุขภาพอุบัติใหม่

สถานการณ์ระบาดของไวรัสโควิด-19 ส่งผลต่อพฤติกรรมกรดำเนินชีวิต ก่อให้เกิดผลกระทบสำคัญต่อสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ทั้งการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากร วิกฤตทางสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ของโลกจากการเชื่อมถึงกัน (การเชื่อมต่ออุปกรณ์ตลอดเวลา/อิทธิพลในการเลือกซื้อหรือใช้สินค้า) การปฏิบัติสุขภาพ และการเกิดความหลากหลายในการดำเนินชีวิต อย่างไรก็ตาม อนาคตอาจมีปัจจัยเสี่ยงอื่นที่กระทบต่อพฤติกรรมสุขภาพของประชาชนเพิ่มเติม เช่น การปฏิบัติอุตสาหกรรมจากเทคโนโลยีใหม่ การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมอย่างฉับพลัน เป็นต้น

เป้าหมาย

สร้างความต่อเนื่องให้การดำเนินงานและลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากปัญหาสุขภาพอุบัติใหม่

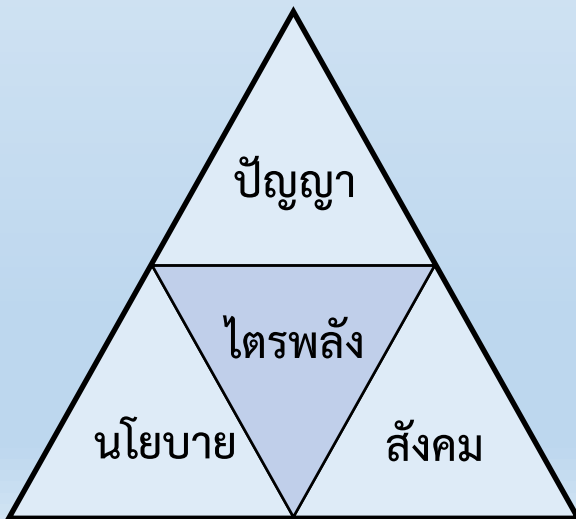
ขอบเขตการดำเนินงาน

สนับสนุนและประสานงานให้เกิดการติดตามและเฝ้าระวังปัญหาสุขภาพอุบัติใหม่และปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมทางสุขภาพ สังคมและสิ่งแวดล้อม ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและการดำเนินงานตามทิศทางและเป้าหมาย 10 ปี สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาความรู้เชิงวิชาการและกระบวนการการเรียนรู้ของประชาชน เพื่อเตรียมความพร้อมต่อการรับมือกับปัญหาสุขภาพอุบัติ

ยุทธศาสตร์ไตรพลัง (พลังนโยบาย พลังความรู้ พลังสังคม)

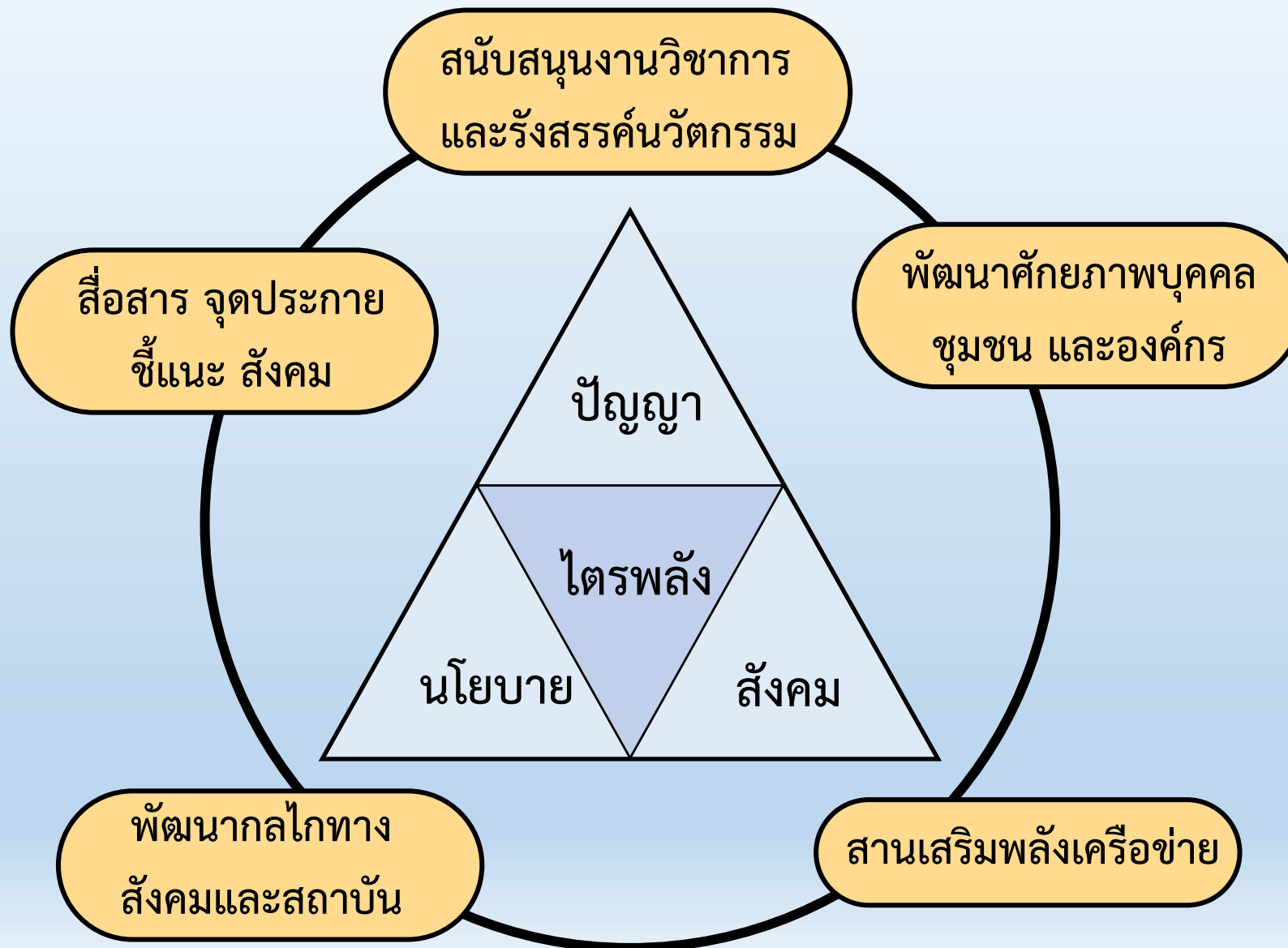
ส่งเสริมวิชาการ
และนวัตกรรมสานพลังภาคีและ
เครือข่ายพัฒนาศักยภาพบุคคล
ชุมชน องค์กรพัฒนากลไกทางสังคม
และสถาบัน

สื่อสารสังคม

ยุทธศาสตร์ไตรพลัง ประกอบด้วยพลังทางปัญญา พลังทางสังคม และพลังนโยบาย เป็นการสานสามพลังยุทธศาสตร์ เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงและแก้ไขปัญหาสุขภาพ อย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน โดย สสส. จะเป็นกลไกที่ช่วยสร้างความเข้มแข็งและสนับสนุนให้เกิดความเชื่อมโยงของ “พลัง” ทั้งสาม

ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

1

สนับสนุนงานวิชาการและสร้างสรรค์นวัตกรรม

พัฒนางานวิชาการและสร้างสรรค์นวัตกรรม การสร้างเสริมสุขภาพให้มีความรู้ กลไกและวิธีการใหม่ๆ สำหรับให้เหมาะสมกับการทำงานเพื่อตอบสนองต่อปัญหาสุขภาพที่ซับซ้อนและไม่หยุดนิ่ง

2

พัฒนาศักยภาพบุคคล ชุมชน และองค์กร

พัฒนาศักยภาพบุคคล ชุมชน และองค์กร ให้เท่าทันพลวัตของปัจจัยต่างๆ ที่กระทบต่อสุขภาพ รวมทั้งให้มีขีดความสามารถในการทำงานทั้งที่เป็นงานเฉพาะด้านและการบูรณาการ

3

สานเสริมพลังเครือข่าย

สานเสริมพลังเครือข่ายและชุมชนท้องถิ่น สนับสนุนกิจกรรมเพื่อการ พัฒนา ความเข้มแข็งเชิงระบบและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ชุมชนและท้องถิ่น อันรวมถึง ผู้นำ กลุ่ม องค์กร ชุมชนทั้งในเชิงพื้นที่ และในลักษณะอื่นๆ

4

พัฒนาระบบกลไกทางสังคมและสถาบัน

พัฒนาระบบและกลไกทางสังคมที่เอื้อต่อการสร้างสุขภาวะ ซึ่งรวมถึง ระบบและกลไกนโยบาย กฎหมาย ที่เอื้อต่อการสร้างเสริม สุขภาพ โดยเฉพาะให้เอื้อต่อการลดความเหลื่อมล้ำด้านสุขภาพ

5

สื่อสาร จุดประกาย ชี้นำ สังคม

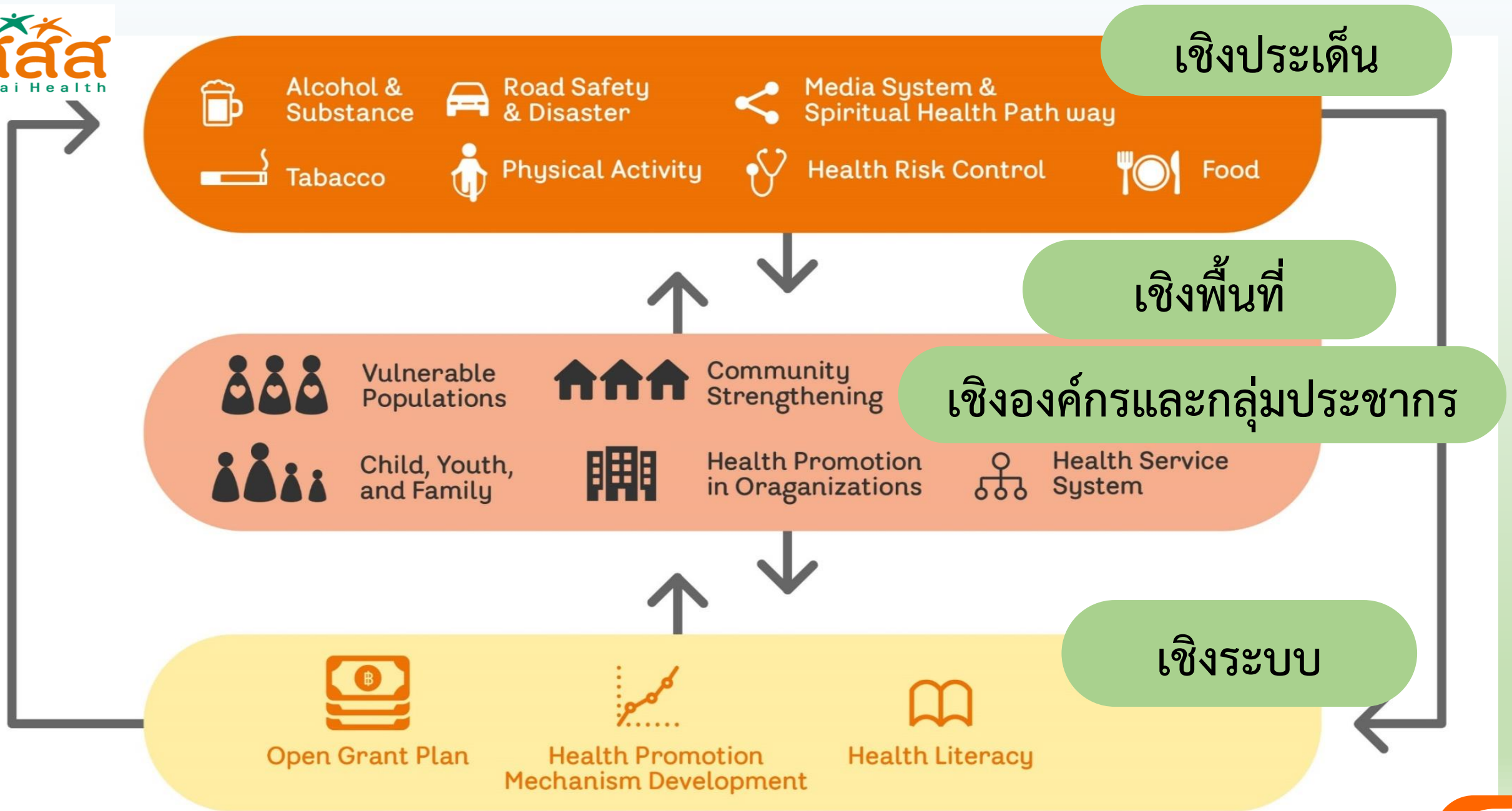
พัฒนากระบวนการเรียนรู้และสื่อสารสาธารณะ โดยเน้นการพัฒนาศักยภาพในด้านการจัดการความรู้ ข้อมูล การสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อกระตุ้น จุดประกาย และชี้นำสังคม ให้เกิดการปรับพฤติกรรม สังคมและสิ่งแวดล้อม ให้เหมาะสมกับการมีสุขภาวะ

การจัดโครงสร้างแผนและกลไกสนับสนุน

การจัดโครงสร้างแผน เป็นการจัดโครงสร้างแผนและกระบวนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ตามบริบทของการทำงานเชิงรุกที่มีความหลากหลายประกอบด้วย **แผนเชิงประเด็น** **แผนเชิงองค์กรและกลุ่มประชากร** **แผนเชิงพื้นที่** และ**แผนแผนเชิงระบบ** โดยแผนทั้งสี่กลุ่มงานมีการบูรณาการงานเพื่อให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด

ระบบกลไกสนับสนุน เป็นการจักระบบงานและทรัพยากรเพื่อสนับสนุนให้งานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพตามเป้าหมายข้างต้น ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการพัฒนากลไกสำคัญเพื่อยกระดับการทำงานอย่างต่อเนื่อง

1

การพัฒนาศักยภาพบุคลากรของ สสส. และภาคีเครือข่าย

เพื่อให้บุคลากรที่ดำเนินงานด้านการสร้างเสริมสุขภาพทั้งบุคลากรของ สสส. และภาคีเครือข่ายมีขีดความสามารถในการปฏิบัติงานและตอบสนองกับพลวัตของปัญหาสุขภาพและปัจจัยเสี่ยงที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

2

ระบบงบประมาณและการสนับสนุนโครงการ

สสส. ภายใต้ข้อบังคับกองทุน ได้จัดรูปแบบการสนับสนุนกิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพไว้ 3 รูปแบบ คือ การสนับสนุนทุนให้กับภาคี การสนับสนุนทุนร่วมกับภาคี และการให้บริการหรือปฏิบัติภารกิจโดยส่วนงานภายใน สสส.

3

ระบบฐานข้อมูลและการจัดการความรู้

เป็นการพัฒนาระบบให้ทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ จากข้อมูลและความรู้ต่างๆที่ สสส. และภาคีเครือข่ายได้สร้างไว้ เพื่อช่วยให้เกิดการพัฒนางานสร้างเสริมสุขภาพอย่างต่อเนื่อง

4

การกำกับ ติดตาม และการประเมินผล

เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และตรวจสอบได้ สสส. มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับองค์กรจนถึงระดับโครงการ ซึ่งกลไกในแต่ละระดับจะแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์และประเภทของงาน

5

การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัล

เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการทำงานและการให้บริการต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มุ่งสู่การเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง มีการบริหารงานและการดำเนินงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ โปร่งใสยืดหยุ่น คล่องตัว และทันสมัย

(ร่าง) ทิศทางและเป้าหมาย ระยะ 10 ปี (2565-2574)

